

Eén entree bij het CSG

Bijdrage Centrum Seksueel Geweld rondetafelgesprek met vaste commissie voor Justitie en Veiligheid over seksueel geweld op 9 december 2021

(Blok 2: Preventie en slachtofferhulp)

Adviezen van Centrum Seksueel Geweld aan de 2e Kamer commissie voor Justitie en Veiligheid:

1. Zet door op realisatie van 1 landelijke entree bij het CSG voor alle slachtoffers van seksueel misbruik, zodat slachtoffers weten waar ze het best en snelst terecht kunnen voor wetenschappelijk onderbouwde hulp en ondersteuning van professionals;
2. Beschouw online seksueel misbruik niet anders dan offline seksueel misbruik;

De opgave voor hulp aan slachtoffers van seksueel misbruik

- 22% van de vrouwen en 6% van de mannen tussen de 15 en 70 jaar (totaal ongeveer 2 miljoen mensen!) heeft seksueel contact gehad tegen de zin (Rutgers 2017). In deze cijfers zijn aanrandingen niet meegenomen en ook niet het toenemende online seksueel misbruik.
- Seksueel misbruik (online of offline) is een misdaad met forse impact op het leven van slachtoffers en hun naasten. Slachtoffers ondervinden vaak ernstige *psychische schade* (o.a. suïcidepogingen, depressie, posttraumatische stress stoornis), *lichamelijke schade* (o.a. bekkenbodempromblematiek, onverklaarde lichamelijke klachten) en *relationele schade* (o.a. sociale isolatie, seksuele disfuncties). Deze problemen vragen om specialistische triage.
- Nederland heeft in 2016 het verdrag van Istanboel ondertekend. Daarin is overeengekomen dat slachtoffers van seksueel misbruik het recht hebben om aangifte te doen en recht hebben op psychologische zorg en medische zorg.

De basis staat al: één entree met gecoördineerde multidisciplinaire aanpak en expertise

10 jaar geleden was de zorg voor slachtoffers van seksueel misbruik in Nederland versnipperd: professionals (politie, (forensisch) artsen, psychologen, etc.) deden wat hen het beste leek. Onderlinge afstemming ontbrak net als een op wetenschappelijke kennis gestoelde aanpak die uitgaat van de behoefte van het slachtoffer. Met de oprichting van het eerste Centrum Seksueel Geweld (CSG) in het Universitair Medisch Centrum Utrecht is daar verandering in gekomen. Het doel van het CSG¹ staat omschreven in de brief van 8 februari 2016 van de toenmalig staatssecretaris van VWS, aan de toenmalige voorzitter van de VNG.

Sinds 2018 is er een landelijk dekkend netwerk gerealiseerd van 16 CSG's verspreid over het land. Zij zijn 24/7 bereikbaar via één landelijk nummer: 0800 - 0188 en via de chat. Elk regionaal CSG heeft een eigen samenwerking met lokale partners (bijvoorbeeld politie, ziekenhuis, GGD, GGZ, Veilig Thuis, Slachtofferhulp Nederland e.a.) om geïntegreerde, multidisciplinaire zorg te kunnen bieden.

1. "Een CSG is primair gericht op het bieden van gecoördineerde multidisciplinaire hulp aan slachtoffers van seksueel geweld tot één week na het incident, maar ook slachtoffers van seksueel geweld langer dan één week geleden kunnen zich melden bij de centra. Het gaat om de inzet van forensische expertise, medische zorg en psychosociale ondersteuning. Een CSG is laagdrempelig en is voor iedereen toegankelijk: minderjarig of meerderjarig, man of vrouw."

Doorontwikkeling vindt continu plaats bijvoorbeeld met het vroegtijdig betrekken van slachtofferadvocatuur (wat ook kansen biedt in relatie tot de beperkte capaciteit van de zedenpolitie en de daardoor te lange wachttijden). En uiteraard ook met het oog op de toename van online seksueel misbruik.

Eén entree met gecoördineerde multidisciplinaire expertise en aanpak: pilot online seksueel misbruik

Online seksueel misbruik is een groeiend probleem. De schade voor slachtoffers van online misbruik is vergelijkbaar met die van offline misbruik. Vaak liggen beide ook in elkaars verlengde (b.v. de loverboy aan de poort van de school slaat nu z'n slag digitaal, waarna het fysieke misbruik begint). Het betreft hier geen andere 'doelgroep' maar een andere context waarin het misbruik plaatsvindt. Op dit moment ontbreekt het aan samenwerking tussen de hulpverleningsinstanties en worden slachtoffers van het kastje naar de muur worden gestuurd: zij kunnen nergens terecht voor professionele, multidisciplinaire hulp op forensisch, medisch en psychologisch vlak. Een 'one-stop-shop' zoals deze ook voor offline seksueel misbruik bestaat bij het Centrum Seksueel Geweld ontbreekt voor deze groep. Het CSG is daarom samen met het Expertise Centrum Online Kindermisbruik/Helpwanted (EOKM) en Fier, met steun van Fonds Slachtoffer Hulp een consortium gestart. Het consortium voert een pilot uit waarin het CSG niet alleen multidisciplinaire hulp gaat bieden aan slachtoffers van online misbruik, maar ook aan de achterkant gekoppeld gaat worden aan de backoffices van EOKM en Fier, zodat slachtoffers niet meer tussen wal en schip kunnen vallen. De tweejarige pilot wordt geëvalueerd, waarna verdere uitbreiding en uitrol plaats kan vinden.

Doorpakken op 'één entree bij het CSG' voor hulp aan slachtoffers van seksueel misbruik en (secundaire) preventie

Hoe eerder slachtoffers van seksueel misbruik goede multidisciplinaire en gecoördineerde hulp krijgen, hoe kleiner de impact van het misbruik op hun leven is. Het werkt ook preventief: het voorkomt ook onnodige langdurige zorgtrajecten, verkleint de kans op revictimisatie (opnieuw slachtoffer worden van seksueel misbruik) en op intergenerationele (van generatie op generatie) overdracht. De basisinfrastructuur is met het CSG aanwezig. Wat in de komende jaren verbeterd moet worden is:

1. Zorgen dat (potentiële) slachtoffers en hun naasten op de hoogte zijn van het bestaan van het CSG als dé centrale entree voor slachtoffers van seksueel geweld. Hiervoor zijn gerichte landelijke campagnes nodig samen met Politie, Justitie, Veilig Thuis, Slachtofferadvocatuur, De Kindertelefoon, Slachtofferhulp Nederland, scholen en universiteiten, etc. zodat iedereen naast 112, 0800-0113 ook 0800-0188 in zijn mobiel heeft staan.
2. Zorgen dat hulp- en dienstverleningsorganisaties in het land slachtoffers van seksueel misbruik zo snel mogelijk doorverwijzen naar het CSG en niet zelf met de beste bedoeling aan de slag gaan omdat er helaas grote kans is op in stand houden of verergeren van de problemen omdat expertise ontbreekt en diagnostisch onvoldoende wordt ingeschat welke kansen er zijn voor herstel. De overheid en het ministerie van Justitie en Veiligheid kunnen hier veel aan doen door in de financiering een heldere keuze te maken in lijn met eerder gemaakte beleidskeuzes bij de oprichting van het CSG. Daarmee geeft zij verdere uitvoering aan het verdrag van Istanboel. En kunnen slachtoffers die hopelijk in toenemende mate hulp zullen zoeken mede als gevolg van de nieuwe zedenwet rekenen op de hulp waar zij recht op hebben.

Tot slot nodigen wij de leden van de vaste Kamercommissie Justitie en Veiligheid van harte uit voor een werkbezoek aan een van de regionale CSG's. Wij zouden het een eer vinden u te mogen verwelkomen.

Voor meer informatie:

dr. Iva Bicanic, voorzitter Raad van Bestuur Stichting Landelijk Centrum Seksueel Geweld

I.A.E.Bicanic@umcutrecht.nl

+ 31 88 7554113